

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inertrni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Klevetam in klevetnikom.

»Ožji sosvet Pov. UJU Ljubljana se je na svoji seji, dne 26. febr. il. prepričal, da se je tov. poverjenik, ravn. L. Jelenc, kot na seji širjega sosveta pooblaščen zastopnik učiteljskega pri imenovanjih ravnal natančno po danih navodilih širjega sosveta, dočim nominiranega zastopnika za mariborsko oblast, tov. A. Hrena, veliki župan ni pozval na posvet. — Glede premestitev po čl. 71 odklanjamo vsako odgovornost, ker organizacija ni sodelovala in ne sodeluje pri teh premestitvah, vztraja pa slej kot prej na principu učiteljske stalnosti.«

Navzoči: Tov. A. Hren, iz Studencev pri Mariboru, P. Močnik, iz Meziške doline, Lj. Potočnik, iz Štor pri Celju, J. Lapajne, iz Cerkelj pri Kranju; iz Ljubljane: tov. L. Jelenc, pov., R. Dostal, strok. tajn., Iv. Dimnik, urednik U. T., M. Fegic, gl. blagajnik.

V zadnjem času napadajo klevetniki v »Slovincu« z vso vehemenco vodstvo naše organizacije in vedoma in hotoma grmadijo laži in nizkotne klevete v politične liste, ker bi radi zbrodili našo organizacijo na račun nezadovoljstva, ki je tu in tam nastalo radj zadnjih imenovanj. Pomagati si hočejo z intrigami, da bi jim kdo sledil iz naših vrst na podlagi njihovih klevet in bi se dal tako zapeljati, ker s poštenim delom za šolstvo in učiteljski stan niso zmožni konkurirati naši organizaciji.

Za vse te klevete delamo predvsem odgovornega Ivana Štruklja, predsednika »Slovske zveze«, ki ima najozje stike s »Slovincem« in njegove ožje trabante, dasi so nam dobro znani tudi dopisniki iz katehetskkih vrst, ki radi vržejo kako intrigantsko jabolko med učiteljsvo, a oni govore vedno v noticah, kjer udarjajo po učiteljsvu v obliki »ljudstva«.

Izogibali smo se dosledno medsebojnih stanovskih osebnih napadov v našem listu, ker se nam je zdelo nečastno kazati javnosti naša stanovska nasprotstva, a voditelji Slovske zveze so to našo lojalnost nesramno izrabljali in so grmadili v »Slovincu« osebne napade na posamezne naše člane in vodstvo organizacije ter se posluževali dosledno

tega nečastnega sredstva, tako da se je naša mera tudi napolnila in moramo javno o tem govoriti.

Gotovo je, da s svojim fanatizmom voditelji Slovske zveze in z dopisi v »Slovincu« ne delajo uslug članom Slovske zveze, ki trpe sedaj veliko po krivdi zaslepljenih voditeljev njihove organizacije.

Proti našemu poštenemu delu za učiteljski stan, prosep prosvete in šolstva napadajo vodstvo naše organizacije z nepoštenimi podtikani in lažmi, o katerih so sami dobro prepričani, da so laži. Vedoma in hotoma napadajo in govore »o kliku v Učiteljski tiskarni«, t. j. o pooblaščenem in pravilno na pokrajinski skupščini izvoljenem vodstvu učiteljske organizacije; namenoma napadajo in posamezne člane vodstva, da bi jim omajali ugled in zaupanje pri tovariših. Celo tako daleč gre njihova politična strast, da se dajo izrabljati za napade na učiteljski gospodarski zavod Učiteljsko tiskarno in kriče, kakor bi bila ona vseh dogodkov kriva in to z zlobnim namenom, da bi škodovali našemu stanovskemu gospodarskemu zavodu in bi na škodo našega stanu s tem okrepili politične klerikalne gospodarske zavode.

Vedoma in hotoma trosijo klevete in laži, kakor bi bila naša organizacija in njeno vodstvo res le pripraga političkih strank, oziroma samo ene, in izrabljajo vsak, tudi v občo stanovsko korist napravljeni korak pri strankah za svoja nepoštena podtikanja. Sami pa tiče do vratu v blatu lastne političke strasti in strankarstva in se podajajo osebno in stanovsko politički stranki, podvračajo in izdajajo stanovske interese v korist stranki, ki se je še vedno izkazala kot nasprotnica učiteljskega stanu in šolstva, kakor se podaja pocestna vlačuga, ki je izgubila že vso svojo čast in poštenje.

Težak je boj z nepoštenostjo in neiskrenostjo, in tak boj moramo bojevati mi. Bojevali smo ga že v težjih časih kakor so današnji, ko so imeli sedanji klevetniki iz stanovskih vrst vso moč v rokah, in izvojevali smo ga! Dobojevali ga bomo tudi sedaj, kajti blato, ki ga mečejo na nas v učiteljsvu sovražnih političnih listih, pada samo na nje nazaj — kajti v naših srcih je zavest poštenja in naše roke so čiste!

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

IVAN LAPAJNE, Krško:

Naši parlamenti.

Povdarjamo, da leži vrednost šolskih zakonov v tem, da ima šolstvo in učiteljsvo toliko inštanc, ki so parlamentarne korporacije.

»Učit. pravnik« iz l. 1902.

Naj opravičim visoko doneči izraz »parlamente«. Nimam pred očmi nikakih političnih skupščin, niti beograjske narodne skupščine, še manj kakega pokrajinskega zbora, niti kake bodoče oblastne skupščine. Povdarjati hočem le važnost stanovskih skupščin in učiteljskih zborov.

Kakor so važne razne šolske in učiteljske inštanice, šolski učiteljski uradi, osnovani na avtonomni podlagi, nič manj niso važne učiteljske skupščine kot posvetovalni organi, kot predlagatelji, da-joči inicijative ukrepom nižjih in višjih oblasti.

Kakor pri drugih stanovih, tako je tudi šolskim inštancam delokrog določen. »Ako se ti godi krivica« — pisal sem že pred četrstoletem v navedenem spisu — »od ene strani, išči pravico pri drugi. Ako ti dela krivico šolski voditelj,

išči pomoči pri višjih inštancah; ako ti jo delajo slednje, potoži se šolskemu voditelju, da te on zagovarja pri tej ali še pri višji šolski oblasti.« Ako se pa n. pr. preporna stvar ne more poravnati s šolskim voditeljem, naj posreduje v prvi vrsti domači učiteljski zbor, domača učiteljska konferenca.

To spada že v kategorijo naših parlamentov; ta naj že redno posluje, v rednih sejah, oziroma v izrednih sejah. Ta naj ima pravilno sestavljen delokrog, programatično določene kompetence, opirajoče se na veljavne ukaze in naredbe višjih inštanc. Dočim ni »zasedanje« tega prvega silno važnega parlamenta nikjer ukinjeno, je bilo v zadnjih letih zelo ustavljeno delovanje drugega višjega učiteljskega parlamenta, t. j. uradne okrajne učiteljske konference, ki se je malokje pravilno in z »animom« vršila. Čisto zaspale so pa uradne pokrajinske (deželne) učiteljske konference, kar moramo v interesu šolstva in v ugledu učiteljskega občalovati; kajti potrebno je, da ti naši parlamenti zopet delujejo, in to še v večji meri kakor so prej delovali.

Osobito so pokrajinske učiteljske konference redko zborovale. Učiteljski parlamenti naj se v naši novi državi oživijo kot posvetovalni organi šolskim inštancam, in sicer naj služijo in svetujejo krajnim šolskim svetom domače konference, okrajnim šolskim svetom okrajne učiteljske konference, višjemu šolske-

mu svetu pa deželna (oziroma oblastna) učiteljska konferenca. Te skupščine so oziroma naj bodo tudi v bodoče naši parlamenti z uradnim značajem.

Imamo pa hvala Bogu še svoje parlamente privatnega značaja. Ti parlamenti se pa po svoji živahnosti zelo odlikujejo. To so naša okrajna učiteljska društva. Ta zaslužijo veliko odlikovanje. Največje odlikovanje je njih »Udruženje«, njih središče jugoslovenskih učiteljev. Ker so državni organi v naši Jugoslaviji upoštevali delovanje naših organiziranih učiteljev, zato se delovanje uradnih učiteljskih skupščin ni toliko pogrešalo. Utegne se pa zgoditi, da se bo pavziranje šolskih inštanc, okrajnih in pokrajinskih (oblastnih) šolskih svetov še nadaljevalo in da se tudi za uradne (okrajne, deželne) učiteljske skupščine nihče brigal ne bo; zato naj pa bo še nadalje intenzivno vse delovanje naših privatnih parlamentov.

V spomin.

† Katici Rabič, roj. Brezavčček!

Kako lepo in prijetno je bilo naše življenje v letih 1900.—1904., ko sva obiskovali učiteljske v naši solčni Gorici. Smelo trdim, bile smo Štajerke, Kranjice in Primorke enih misli in enega duha.

Pozabljena krivica.

V boju, katerega je zanesla dnevna politika letos pred začetkom šolskega leta v šolstvo in učiteljsvo, smo docela pozabili na veliko krivico, katero je trpko občutila cela vrsta naših najmlajših tovarišev in tovarišic in jo občuti še danes. Mislim namreč na lanske abiturijente in abiturijentke učiteljske.

Neizprosna politika je zahtevala, da so ti naši tovariši in tovarišice čakali do dva meseca doma brez službe med tem, ko so naše šole s praznimi razredi naravnost kričale po učiteljsvu. Kako neprijetno je tako podaljšanje počitnic za nje same in za starše, to ve le dotičnik, kateri je vse to preizkusil na lastni koži. In poleg vsega še ta negotovost, ali sploh dobi mesto ter kje ga dobi! Ti mladi ljudje so že pri prvem koraku, ko so ga namerili v življenje, morali občutiti, da je šola dandanes kljub in proti vsemu še vedno »politicum«. In koliko boja in neprijetnosti je v zvezi s to besedo, to predobro vemo mi starejši, ker smo v tem boju osiveli.

To je bila prva krivica. Druga pa ni nič manjša.

Vsi vemo, da je takrat vladal režim »dela, reda in poštenja«. Vsaj tako se je povdarjalo dan na dan. Morda je bilo naravnost potrebno tako povdarjati te principe, da smo lažje pozabili na velik kaos, ki je bil v tistih tednih zavladal v našem šolstvu. Zakaj nepobitna resnica je, da takih zmešnjav še ni bilo nikoli v našem slovenskem šolstvu, kakor takrat, ko je bila na vrhuncu vlada »dela, reda in poštenja«. Učiteljsvo na razpoloženju, ali pa na selitvi, nov učiteljski naraščaj doma, šole in razredi pa prazni.

No, in takrat, ko se je ves ta kaos nekoliko pomiril, takrat so začeli nastavljati mlade moči, ki so prebile zrelostni izpit.

In kako so jih nastavljali in nastavili?

Nesrečen slučaj je hotel, da je vlada »dela, reda in pravice« te mlade lju-

di, v katerih se je jedva začelo porajati politično prepričanje, razdelila v dva tabora. Merodajno pa ni bilo izpričevalo in sposobnost, ampak samo tisto mlado, komaj se porajajoče politično prepričanje, ki je pravzaprav še v povojih. Pridržati moramo, da se je ta klasifikacija izvedla precej točno, kar daje upravičeno misliti tudi na sedanje razmere, ki vladajo na naših učiteljskih.

Iz tega vidika so se potem podeljevala učna mesta. Kdor je imel le senco obiležja sokolstva in naprednosti, ta je moral v najslabše, od železnice in prometa daleč oddaljene kraje, da se mu je nudila prilika tem intenzivneje baviti se s svetovnim nazorom. Vsi drugi pa, ki so bili po svojem mišljenju bliže režimu »reda, dela in poštenja«, ti so prišli kot mladi pionirji v takozvane napredne trdnjave v mesta, trge ali vsaj v večje kraje ob železnici. Tako se je zgodilo, da samevajo abiturijenti s prav dobrim in celo z odličnim zadostnim izpitom na hribovskih enorazrednicah, med tem, ko njihovi vrstniki službujejo na večrazrednicah v udobnih krajih, kjer imajo vse ugodnosti za nadaljno splošno in strokovno izobrazbo.

Ali naj navajamo dokaze z imeni? Mislimo, da ni potreba naštevati teh dolgih listin, ki bi bile najmanj ljube ravnoprizadetim tovarišem in tovarišicam. S takim prozornim postopanjem se ni hotelo pritisniti na napredni element naših najmlajših, ampak potom njih tudi na starše. To je vsega obsojanja vreden sistem, ki nam odpira žalostno perspektivo v bodočnost našega šolstva in stanu, ako bi ostal dalj časa na krmilu režim takega reda, dela in poštenja.

Vseh tako očitnih krivic, ki so se prizadajale našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam, bode težko popraviti, ker jih je preveč. Tudi ni misliti na popravilo sedaj med šolskim letom. Pač pa je treba zbirati material, da se ob prvi priliki popravijo vsaj največje krivice.

—11—

Naše narodne zahteve.

Minimum naših revindikacij nasproti samostojni Avstriji tvori na Koroškem ozemlje, na katerem je l. 1880. po avstrijski uradni statistiki še večina prebivalstva priznala slovenski občevalni jezik. Ta teritorij loči od popolnoma ponemčenega dela Koroške črta (glej

zemljevid »Slovenske Matice«), italijanska meja, Bajdek, Višprije, grebeni severno Zile, Kellerberg, grebeni severno Osojskega jezera, Sittich, Sv. Peter na Gori, Otmanje, Št. Janž nad Mostičem, Svinec, Mala Svinška Planina, Puštrica, Lindhof, Golica (Špik). Na naši strani

Kot Primorka je bila med nami rajna Katica. Imela je lep blagodonec glas, rade smo prepevale in tudi plesale, včasih kar v razredu. Jojmene, to so nas oštevali gg. profesorji, to tembolj, ker ni bilo mogoče dognati pravih krivk; izdajice ni bilo med nami.

»Katica! Bila je pridna in marljiva« to vem prav dobro, saj sva se učili skupaj za maturo. Kot dobri otrok, nepremožnih staršev, je skrbel za vso vneto, da pride kmalu do svojega kruha. Učiteljevala je od 1904.—1911. Njeno delo je bilo idealno in požrtvovalno. Sama vajena skromnosti, je učila iste i druge. Leta 1911. se je poročila s poštnim uradnikom g. Ivanom Rabičem. Po 13-letnem srečnem zakonu je zasnivala večni sen dne 27. januarja 1925 v Škofji Loki. Bolehala je dobrih pet let. Vsled boleznih so ji najprej odpovedale noge, tako, da skoraj 2 leti ni mogla sama hoditi. Dolgotrajno, hudo bolezen je prenašala jako vdano. Dičilo jo je tudi nebroj drugih čednosti. Mogoče bi mi ljubljena Katica zamerila, če jih tu obelodanim, zato molčim. Večni ji spomin!

Draga Katica, Tinca, Katarinka, Tinka in kakor smo Te že klicali, Ti si prestala. Blagor Tebi! Spavaj sladko, Bog Ti daj večni mir! S solznimi očmi Ti kličem: »Na svidenje nad zvezdami!« — Zalujočemu soprogu in sinčku, edinčku, ljubckemu Marijančku: »Srčno sožalje!«

ostanejo Šmohor, Beljak, Osojsko jezero, Gospa Sveta, Celovec, Velikovec, Grebinj in St. Pavel. O Dravi kot meji se sploh ne sme razpravljati; odklonila jo je odločno že naša delegacija na mirovni konferenci v Parizu, ker nasprotuje interesom prebivalstva in ne daje nikakega strateškega varstva.

Na Štajerskem zahtevamo pravo mejo z odstopom Ivniškega, Arvezkega in Radgonskega okraja.

Idejo z družitve Avstrije z Nemčijo moramo z vsemi silami in sredstvi ovirati na njenem zmagovitem pohodu.

Poziv vsem okrajnim društvom!

Po sklepu seje ožjega sosveta dne 26. februarja se vrši letošnja pokrajinska skupščina dne 4. in 5. julija v Šoštanj. Pozivamo naša okrajna društva, da stavijo predloge glede referatov, ki naj bi se obravnavali na pokrajinski skupščini in naj dotične naslove z navedbo referentov pošljejo najkasneje do 15. aprila t. l. poverjeništvu. V prihodnji seji ožjega sosveta se bo določil dnevni red pokrajinske skupščine. Predloge za referate pošljejo lahko tudi posamezni člani.

UJU poverjeništvu Ljubljana.

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 8. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru, ki se je vršil v soboto, dne 21. februarja t. l., je vodil tovariš Ranil. Po otvoritvenem pozdravu je dal besedo tov. Ant. Skali, ki je nadaljeval svoje zanimivo predavanje. »Nekaj konkretnih slučajev iz zdravstvene pedagogike«. Dočim nam je v prvem predavanju na konkretnih slučajih pokazal, kako po razgovoru s starši in po zdravniškem izvidu lahko sklepamo na razne činitelje, ki povzročajo, da otroci tako v telesnem kakor v duševnem razvoju zaostanejo, nam je v tem delu na kratko, pa vendar dovolj jasno razložil duševne lastnosti in zmožnosti normalno razvitega in vzporedno duševno zaostalega otroka. Na podlagi te slike o vzporednem razvoju duševno zdravega in bolnega otroka, nam je predavatelj na slučajih iz prakse na pomožni šoli pokazal, kako je treba vsakega posameznega otroka preizkusiti a) v njegovem intelektualnem in moralnem razvoju, b) o njegovem šolskem znanju. Povdarjal je, da je treba vsa vprašanja staviti premišljeno. Upoštevati je otrokovo okolico, izobraževalno zmožnost, starost, razpoloženje, zmedenost, pazljivost in utrujenost. Vsa vprašanja, bodisi da jih rabimo po tem ali onem vzorcu, morajo biti zmiselna in individualna. Ko tako vsakega otroka preizkusimo glede na njegov intelektualen in moralen razvoj in njegovo znanje, se nam samaobsebi pokaže pot, po kateri naj hodimo in vodimo duševno zaostale. Seveda je treba vzeti s seboj na to pot mnogo ljubezni, potrpljenja in zatajevanja.

Zanimanje med številnim poslušalstvom je bilo izredno veliko. Četudi je bilo predavanje nekoliko daljše, vendar se ni pokazala utrujenost, tovariši in tovarišice so temveč tekmovali med seboj z vprašanji. Vsak bi se rad izvedel to ali ono. Končno so prosili vodjo sestankov, naj bi se vršili sestanki s predavanjem vsak teden in ne šele vsakih štirinajst dni. Zato bo prihodnje predavanje že v soboto 7. marca. Predava ravnatelj D. Humek: »Izobrazba učiteljeva je predpogoj za delo med narodom«. — Stante Albina — Stanič.

Splošne vesti.

— Naši največji škodljivci so neorganizirani stanovski člani. Oni, ki niso organizirani nikjer, so največji balast za stan, ker so ponavadi najbolj indolentni za vsako stvar, poleg tega pa največji egoisti. Žive na račun zavednih tovarišic in tovarišev in se okoriščajo od pridobitev njihovega dela. Ponavadi samo zabavljajo čez vsako stvar, sodelujejo pa nikjer, pač pa pritečejo prvi k organizaciji ali njenim članom, kadar se jim kaj pripeti ali si ne vedo pomagati ter apelirajo na kolegialnost. V vrste organiziranih članov sejejo malodušje. Svojim tovarišem puste, da plačujejo članarino in liste, sami pa hočejo imeti le koristi in udobnosti od njihovih žrtev in dela. Boljši je zaveden nasprotnik, kakor neorganiziranec, ker ta je z nezavednostjo le balast celemu stanu. V zadnjem času smo izvedeli, da izrabljajo neorganizirani člani celo naša zborovanja, si vzamejo prsto in porabijo čas za svoje privatne namene. Proti temu moramo sami najodločneje protestirati in nastopiti in

Geslu »od Balta do Karavank« postavimo nasproti naše »od Vardarja do Tur«. Za slučaj spojitve Avstrije in Nemčije odločno zahtevamo za odškodnino: celo Koroško, južni pas Štajerske do Vildona in Koridor do Čehoslovaške. Ne bojmo se novih Nemcev v naši državi; mi smo krvno dvakrat močnejši od Nemcev: naš prirodni prirastek znaša na leto nad en odstotek, pri alpskih Nemcih pa samo pol odstotka, tako da jih v treh, štirih generacijah lahko na tem teritoriju potisnemo v manjšino.

in ljudskih predavanj v prošlem letu, da bo odsek lahko sestavljal poročilo o delovanju v prošlem letu (1924.) za pokrajinsko skupščino. Po možnosti naj okrajni odseki organizirajo tudi že sedaj krajevne narodno-prosvetne odseke na šolah, ki se enako konstituirajo, kakor okrajni in naj poročajo o tem. Na delo tovarišice in tovariši, z geslom: da le organizirano prosvetno delo se lahko smatra kot pravo delo! — **Narodno-prosvetni odsek Pov. UJU — Ljubljana.**

— **Izvenšolsko delo** (Dopis) se še premalo pojmuje. V vsakem kraju, tudi v najrevnejši gorski vasi je izvenšolsko delo možno. Enake pravice, enake dolžnosti, zato velja isto za učiteljico, kakor za učitelja. Res si s tem delom navadno nakopljesh sovražstvo duhovščine, pogosto ljuto preganjanje, a to te ne sme motiti in plašiti, ti si učitelj in tvoja sveta dolžnost je delati za ljudstvo, za šolo in ugled svojega stanu. Plašni zajček ni za učiteljski stan.

— **Nezdrave razmere** (Dopis od nadzorniške strani) lahko imenujemo dejstvo, da je za eno službeno mesto nad 100 prosilk, za 20 drugih pa nobene. Vse tišči v mesto ali v neposredno bližino. Tudi na kmetih in zapuščenih krajih rabimo učiteljsva. Vsak kraj ima svojo solnčno in senčno stran. Služboval sem v zelo zapuščenih vaseh, a nisem bil za trohico manj zadovoljen in srečen, kakor sedaj, ko sem na sedežu srezkega poglavarstva. Tisti božji mir, lepo mirno delo tam v hribovski vasi mi je v najlepšem spominu. Ni mi žal, da sem poizkusil samotne, od prometa oddaljene šole in jih priporočam vsakomur, zlasti mlajšim tovarišem (icam). Učitelj naj pozna življenje. Danes se ni treba bati, da bo na hribu ostal. Kdor je delaven in sposoben, bo gotovo upoštevan pri kompetenci. Izredno delavne, sposobne moči je treba spraviti na večrazrednice, da s svojim zgledom in delom kažejo pot drugim. Ako bi se kdo odlikoval z delom šole tik pred kompetenco, seveda ne bo zaleglo dosti.

— **Na prošnjo Pokrajinskega odbora Jugoslovenske Maticе** so v letih 1922., 1923. in 1924. priredila vsa šolska vodstva v Sloveniji zbirko pirhov na korist Jugoslovenske Maticе. Prejem izkupička pirhov je Matica potrdila z izdajo »Priznanic«. Tudi letos bo Matica naprosila vsa šolska vodstva, da z enako vnemo prirede to zbirko, smatra pa potrebno staviti p. n. učiteljstvu javno vprašanje v pogledu nadaljnega izdajanja »Priznanic«, ker je od nekaterih šolskih vodstev prejela dopise, v katerih se ji za bodoče odsvetuje izdajanje »Priznanic«, češ, da se to ne izplača in da povsem zadostuje tozadevno pismeno potrdilo. Sicer je Matica izdajala »Priznanice« kot nekaka javna potrdila za prejete zneske, ki naj bi obenem ščitila učiteljstvo pred eventualnimi očitki s strani staršev in nenaklonjenih oseb, želi pa z ozirom na došle ji dopise čuti mnenja tudi drugih šolskih vodstev. Zato prosim, da posamezna šolska vodstva odgovore na to vprašanje, in ako le mogoče v najkrajšem času, za kar se jim Jugoslovenska Matica že vnaprej zahvaljuje.

— **Naš stanovski list** (Dopis.) Kakor tudi drugi listi lahko beleži lepe uspehe naše UJU, ki si jih je pridobilo, bolj rečeno izvojevalo pri urejevanju učiteljskih, pravno materialnih in šolskih zadev. Vidimo tudi, da ta organizacija še naprej dela za pravično rešitev aktualnih nujnosti omenjene narave, zlasti za ločitev šolske uprave od politične. Priznam, da je zlasti zadnje vprašanje zelo nujno in važno. Vendar mislim, da ni manj nujno vprašanje vštete vojnih let tovarišev, ki so morali k vojakom takoj po maturi, a jim je nova uradniška razvrstitev črtala ves čas, prebit v vojni, četudi jim je svoj čas bivši višji šolski svet v Ljubljani to vojno dobo že všteli v službeno dobo za napredovanje. Teh neštetihih vojnih let štejejo nekateri tovariši do 6 (od l. 1914. do 1920.) To vprašanje je tembolj občutno in nujno danes, ko se pri kompetencah na razpisana mesta uveljavlja predvsem princip službene starosti da ne govorim o znatnih materialni razlikah, ki presega 200 Din mesečno, med sedanjo plačo in ono, ki bi jo prizadeti prejeli, ako se jim vojna leta vštete. Vojnavis major je zadelo dosti državljanov različnih slojev; skoro vsak je že na ta ali oni način odškodovan. Odškodovani so celo taki, ki niso mogoče radi gledali postanku naše države, Bog jim blagoslovi, nisem nevoščljiv. Toda humanitarnost zahteva, naj se odškoduje tudi nas, ki nismo krivi, da nismo nastopili službe takoj po maturi

in ki smo se, dosti nas — v času, ko so naši sodobniki izbirali mesta doma, udeleževali kot legionarji in na drug način bojev proti bivši monarhiji, izstavljajoč svojo eksistenco in eksistenco staršev. UJU naj se zavzame, da se čimprej z naknadno uredbo razširi uredba o vštetu vojnih let, veljavna za Srbijo, tudi na naše kraje.

— **Dopis**. Postava mora biti brezpogojno za vse enaka. V postavo moramo imeti zaupanje, sestavljena mora biti tako jasno, da je samo eno pravično tolmačenje mogoče. To so naše zahteve, to je pogoj zaupanja in sigurnosti, t. j. temelj državi. Vsled tega mora veljati postava v korist ali breme. Točno izvrševanje postave ni birokratizem, temveč vestnost in nujna potreba. Kdor pride v nesrečo, naj dobiva pomoč. Prvo pomoč naj da stan, organizacija, večjo pomoč država. Poseben fond za podporo v izrednih slučajih je nujno potreben. Nikdar pa ne smemo zahtevati, niti dopustiti, da se postava krši na katerikoli način. S.

— **Prijateljem Krasa!** »Društvo za raziskavanje jam«, ki je bilo ustanovljeno leta 1910., ki pa je med svetovno vojno prenehalo delovati, je zopet oživevalo. Namen društva je, da vsestransko raziskuje podzemne jame z metodami, ki odgovarjajo sodobni višini prirodoslovijih ved. — Naloga, ki si jo stavi društvo, je zelo obširna; kajti skoraj vse prirodoslovne vede so zainteresirane na proučevanju jam. Mnogo problemov še čaka svoje rešitve, med njimi tudi taki, ki so velike praktične, narodno-gospodarske važnosti, kakor na pr. vprašanje kraške vode. Našo domovino, ki je znana širom sveta kot klasična zemlja kraških pojavov, so proučevali večinoma tujezemski znanstveniki, dočim se je le malo domačinov zavedalo njene lepote in vrednosti. Ni treba še posebej povdarjati, da zahteva ugled naše znanosti, da postanemo tudi na polju speleologije (nauka o podzemskih jamah) samostojni. Da si društvo zagotovi znanstveno podlago in da more delovati po smotrenem načrtu, stopilo je v ozke stike s prirodoslovnimi instituti univerze in z muzejem v Ljubljani. Društvo pa bo moglo zasledovati svoje idealne cilje samo tedaj z uspehom, če se bo moglo opirati na sodelovanje in podporo vseh prijateljev prirode in posebno Krasa. Zato se obrača do širše javnosti ter vabi vsakogar, ki mu je do povzdige narodne kulture in ljubezni do prirode, da pristopi in s svojo podporo pripomore do čim plodnejšega delovanja. — Odbor.

— **Nov glasbeni list**, Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani praznuje letos dvajsetletnico svojega obstoja. Proslaviti in praznovati jo namerava s prirejanjem koncertov v Ljubljani in širom Slovenije, obenem pa se je odločilo odpomoči pomankanje izdati novih zborov, izdajati mesečno revijo za zborovsko glasbo »Zbori«, ki bo prinašala na leto 12 zvezkov novih, še ne objavljenih ženskih, moških in mešanih zborov. Izdaja bo v začetku skromna, imela obliko kvarta, in bo lično, razločno litografirana na lepem, trpežnem papirju. Urejeval jo bo naš pevovodja Zorko Prelovec. Letna naročnina za »Zbore«, katero bo treba plačati vnaprej, bo znašala le 20 Din. Zanj bo dobil naročnik najmanj 12 novih zborovskih skladb, katerih pomnoževanje in litografiranje glasov bo najstrožje prepovedano; prvič zato, ker je zadnji čas, da se naši zbori nauče peti iz partitur, drugič pa zato, ker bo cena posameznemu izvodu tako nizka, da si bo vsak zbor notni material lahko nabavil za vse pevce. Tudi bo izvajanje v »Zborih« objavljenih skladb dovoljeno le društvom, ki so odkupila posamezne partiture. Našo namero bomo pa lahko izvršili le tedaj, če se oglasi dovolj stalnih naročnikov. Januarska in februarska številka prinašata J. Ravnika moški zbor »Solnce v zenitu« in E. Adamiča mešani zbor »Zrelo žito«, katera takoj po vpošiljavi naročnine naročniki dobe. »Zbore« naročajte po dopisnici na naslov: pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, Narodni dom. Učiteljstvu in šolskim vodstvom list toplo priporočamo v naročilo.

— **Kmetijstvo, učni predmet v ljudskih šolah**. Kmetijsko ministrstvo je predložilo ministrstvu prosvete spomenico, naj bi se kmetijstvo uvedlo kot učni predmet v osnovnih šolah. Šolskim vrtem naj bi se posvečala večja pozornost in naj bi se tudi primerno zvišal kredit za vzdrževanje šolskih vrtov.

— **Kaj je prav?** Z novim letom so dobili nekateri uradi štampilje z novim imenovanjem, tako n. pr. namesto: okrajni šolski svet Maribor, se zdaj imenuje: srezki poglavar, prosvetni referat, Maribor, desni (ali levi) breg. Dvomimo pa o pravilnosti tega naslova, kajti glasom odločbe o oblastnih prosvetnih oddelkih z dne 24. julija 1924 U. l., št. 75/24 bi se po našem mnenju moralo pravilno glasil: Županijska uprava, prosvetni oddelek, odsek za srednji in strokovni (ali osnovni) pouk, Maribor, desni (ali levi) breg. Besedi »Veliki župan« ali »Srezki poglavar« pomenita vendar osebi in ne urad, s katerim občujemo in katerima ta dva gospoda načeljujeta. — **Še eno:** Ker okrajnih šolskih svetov ni več, ugasnejo tudi mandati nekdanjih članov te korporacije (razun predstojnika politične oblasti in šolskega nadzornika), in sicer: zastopnika cerkve, zastopnika učiteljskega in petih članov okrajnega zastopa. Ugasnejo pa tudi mandati takozvanih krajnih šolskih svetov, ki jih je poslal bivši okrajni šolski svet v krajnega. Naj se stvar pojasni!

— **Izšel je Splošni register k letniku 1.—VI.** Uradnega lista od dr. Ogrisa. Cena Registru je po povzetju 35 Din, sicer 30 Din. Naroča se pri dr. Albinu Ogrisu v Ljubljani, Ciril-Metodova ulica št. 19.

— **Nameščenje** (Dopis od nadzorniške strani) je bilo, je in bo vedno težavna zadeva. Ako jih prosi sto za eno mesto, je gotovo 99 uzaženih. Vsakdo je sebi najbližji in je uverjen, da je bil najprimernejši prosilec. Za vsakega se najdejo tehtni razlogi, za prvega službena leta, za drugega rodbinske razmere, za tretjega kvalifikacija itd. Uvaževati pa je vse te pogoje kot skupnost ter še posebej upoštevati sposobnost in delavnost in pretehtati, kdo bo bolj prizadet, ako ne dobi.

— **II. književna tombola.** S številkami, izžrebanimi do 22. februarja so bili zadeti vsi dobitki za kvaterne. Z izžrebanjem zadnjih dveh števil, t. j. 74 in 42 je bilo celo zadetih več kvatern, kakor pa je še preostalo dobitkov izza predzadnjega žrebanja. Zato se je vršilo za dobitke med vsemi pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice vposlanimi tablicami podrobno žrebanje. Dobitki so se po pošti odposlali imejteljem izžrebanih tablic, kdor pa dobitka ne prejme, naj smatra to kot znak, da njegova tablica ni bila izžrebana in igra za njega naprej pokrajinski odbor.

— **II. književna tombola.** Do 22. februarja so bile izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 38, 74 in 42. S temi številkami so bili zadeti vsi dobitki za ambe, terne in kvaterne. Danes so bile za činkvino izžrebane sledeče številke: 57 (petdesetšedem), 62 (šestdesetdva), 27 (dvajsetšedem), 54 (petdesetštiri), 75 (sedemdesetpet) in 33 (tridesettri). Kdor je s temi in prejšnjimi številkami zadel činkvin (pet števil v eni vrsti), naj pošlje svojo tablico najkasneje do 7. marca pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljano.

— **Pozor!** Kupi se 3. številka »Ljubljanskega Zvona« — letnik 1881., prodaja se pa letnika 1884. in 1885. (elegantno vezana). Naznanila sprejema naše uredništvo.

— **Stritarjevih spisov** 3. zvezek išče in dobro plača Karel Pribil, Maribor, Gosp. ul. 56/III.

— **Prosim za priobčitev.** Vse tovariše, ki so maturirali leta 1905., posebno one še iz bivše Štajerske, prosim, da pošljejo v teku tedna svoje naslove na upravništvo šole na Breznici p. Žirovnica.

Izvanredan lek protiv svih vrsta reumatizma. Posle ovoga groznoga rata naš narod mnogo pati od reumatizma, a mnogi ne znaju da se sada ta bolest lahko i brzo dade izlečiti lekom »Radio-Balsamica« Dr. Rahlejeva. Još u Rusiji posvetio se Dr. Rahlejev izučavanju toga leka, te je njegov dugogodišnji rad urodio zaslužnim plodom. Pre dve godine, ispitujući svoj lek u Slovenačkoj, postignio je Dr. Rahlejev izvanredne rezultate, tako da je danas njegov lek priznat, je kao jedino i najbolje sredstvo protiv svih vrsta reumatizma. O njegovoj lekovitosti najbolje svedoče potvrde profesora i lekara kao i zahvalna pisma izlečenih bolesnika. Radio - Balsamica veoma brzo deluje i ne ostavlja nikakvih tragova na koži a i srecu apsolutno nije škodljiv. Sa dve do tri boce Radio-Balsamica izleči se i najstariji reumatizam. Lek se izrađuje i dobija u laboratoriji **Radio-Balsamica Dr. Rahlejeva u Beogradu, Kosovska ul. 43.**

Imenovanja in napredovanja.

—i **Napredovanja.** Pomaknjeni so v 1. grupo II. kategorije: **Ema Zencovich**, učiteljica v Trbovljah - Vodah; **Antonija Betriani-Virk**, učiteljica v Kočevju; **Josip Žagar**, učitelj risanja na državni gimnaziji v Mariboru. — V 2. grupo II. kategorije: **Josip Tori**, učitelj v Trbovljah - Vodah; **Ivan Mihler**, učitelj na Vrhniki; **Ferdinand Ferluga**, učitelj v Koroški Beli; **Alojzija Triller**, učiteljica v Ljubljani; **Marija Sajovic**, učiteljica v Železnikih; **Julija Semolič - Luschützky**, učiteljica v Suhoru; **Marija Kumelj-Bulc**, učiteljica v Novem mestu; **Julija Kromar**, učiteljica v Brežicah; **Marija Lebar-Lipovšek**, učiteljica v Hrastniku; **Marija Franke-Kotnik**, učiteljica v Dobrnjicah; **Olga Medved-Jonke**, učiteljica v Kočevju; **Leopoldina Kump**, učiteljica ženskih ročnih del na državnem ženskem učiteljskišču v Ljubljani; **Leopold Salda**, šolski upravitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah; **Marija Šalamun**, učiteljica v Ptuj; **Avgusta Janžič**, učiteljica v Šoštanj; **Hilda Dobriha-Sadnik**, učiteljica v Št. Pavlu pri Preboldu. V 1. grupo III. kategorije učiteljice ženskih ročnih del: **Terezija Doganoc** v Velikih Laščah; **Karolina Zehrer** v Mostah; **Cecilija Skubic** v Ljubljani in **Nežka Mejač-Kanduč** v Motniku. V 4. grupo II. kategorije: **Avgust Lulik**, učitelj v Ribnici. V 5. grupo II. kategorije: **Katinka Rihar**, učiteljica v Zabukovju s 100% položajne plače. — Prizadete opozarjamo, da se izvrši izplačilo šele tedaj, ko dospe uradni akt oziroma ukaz na knjigovodstvo. Toliko, da ne bo nepotrebnih urgenc.

—i **Imenovanja v šolski službi.** Za šolskega upravitelja v Kalobju je imenovan **Karol Hribernik**, dosedaj šolski upravitelj v Ljubecni, za šolskega upravitelja v Špitaliču pri Motniku **Peter Loparnik**, doslej učitelj v Polzeli; za stalno učiteljico v Št. Vidu nad Ljubljano **Marija Jelenc**, doslej učiteljica v Kropi.

Učiteljski pravnik.

—§ **Ali se računa 15% povišica tudi v pokojnino?** O tem vprašanju prinaša beogradska »Pravda« z dne 8. decembra sledeča razmotrivanja: Čl. 31. zakona o civilnih državnih uslužbenih pravi: »Po dovršitvi najvišje stopnje osnovne plače pripada uslužbencu za ves čas njegovega nadaljnjega službovanja njegova najvišja osnovna plača, povečana za 15%. Ta povišica se vračuna v pokojnino le onim, ki imajo 35 let službe, ako specialni zakoni ne odredijo drugače. — Ker so bili upokojeni nekateri državni uslužbenci s 35-letno službeno dobo, računajoč v to dobo tudi službo v vojni dvo-kratno, se je pojavilo vprašanje, ali se jim sme všteti 15% povišica tudi v pokojninske prejemke. — Glavna kontrola, ki ima po čl. 156. zakona o državnih uslužbenih in po čl. 253. finančnega zakona za leto 1924./25. pravico, da kontrolira rešitve o pokojninah, odnosno da vplaga proti rešitvam priziv, ako so nepravilne in na državno škodo, ni skozi daljšo dobo zavračala rešitev, s katerim se je priznavala upokojencem s 35-letno službo 15% povišica za pokojnino. Zadnji čas je pa izpremenila svoje prejšnje naziranje in je vlagala na take rešitve prizive na državni svet in sedaj si je usvojila stališče, da gre ta povišica za pokojnino le onim državnim uslužbencem, ki imajo 35 let efektivne službe. — To stališče glavne kontrole je iz sledečih razlogov nepravilno: Glasom drugega odstavka čl. 134. zakona o državnih uslužbenih »imajo na polno penzijo državni uslužbenci pravico po dovršenih 35 letih službe«. Tukaj ni rečeno, kako je treba računati teh 35 let, ali se šteje le efektivno trajanje, ali se računa vsa leta, ki se splošno računajo v penzijo. Glavna kontrola je zastopala preje stališče, da se računajo v to dobo tudi dvojna leta vojne službe, in tudi državni svet je tega mnenja, ker se istotako računajo tudi aktivnim oficirjem vojna leta dvakratno. To stališče je tudi povsem pravilno, ker bi bil v nasprotnem primeru drugi odstavek čl. 139. nesmiseln. Ako se ta dva odstavka vzporedujeta, je popolnoma jasno, da je treba všteti v penzijo tudi dvojna leta vojne službe. To se še jasneji vidi iz drugega odstavka čl. 239., ki govori o zakonitih službenih letih. Tako govori tudi čl. 140. o »službenih letih«. Toda po čl. 241. »se računa za odredjanje periodičnih stopenj osnovne plače efektivno trajanje državne službe«, kakor se tudi v 2. odstavku tega člena izrecno naglašajo »efektivna službena leta«. Tudi v prvem odstavku čl. 137. se govori o »aktivni službi«. Iz

tega je jasno, da je v onih primerih, za katere je odredil zakonodajalec efektivno trajanje službe, to tudi povsod izrecno poudaril. V čl. 31. zakona ne govori zakonodajalec nikjer o efektivnem trajanju službe, temveč samo o 35-letni službeni dobi. — Upajmo, da si državni svet ne bo prisvojil sedanjega naziranja glavne kontrole, temveč da bo zavračal njene prizive proti priznanju 15% povišice za penzijo.

—§ **15% se šteje pri 32 letih v penzijo.** Kakor poroča »Narodna Prosveta« v 12. številki z dne 26. februarja 1925, je Državni svet odločil, da se ima 15% za učitelje in učiteljice računati v penzijo po 32 službenih letih. Odloka ne navaja.

—§ **Brezplačno zdravljenje uradnikov.** Člen 112. uradniškega zakona daje državnim uslužbenecem pravico do brezplačnega zdravljenja v državnih bolnicah. Osrednja komisija za izvrševanje uradniškega zakona je podala svoje mnenje, da so tudi ortopedijski zavodi in državni sanatoriji, kakor tudi državne bolnice ustanove, ki jih misli člen 112. Zato se bodo sprejemali v te zavode razen oseb, katerim so v prvi vrsti namenjeni, tudi državni uslužbenci, upokojenci in člani njih rodbin, kolikor bo prostora v teh zavodih.

—§ **Upoštevanje osnovnih in meščanskih šol za uvrstitev po službeni pragmatiki državnih uslužbenecv.**

Z odlokom 12.397. od 8. marca 1924 je ministristvo prosvete, na skupno prizadevanje Pokr. odbora UJNZ, Osrednje zveze javnih nameščenecv, Poštne zveze in Društva strokovnih učiteljev za meščanske šole odredilo:

1. Da so višje ljudske šole v Hrvatski in Slavoniji glede sprejemanja v državno službo enakopravne z nižjo srednjo šolo;

2. da imajo meščanske šole čin in karakter nižje gimnazije (to se je nanašalo na trirazredne in štirirazredne meščanske šole).

Ta odlok je ministristvo za promet poslalo vsem oblastnim direkcijam pod št. 5299 od 24. marca 1924 (G. D. št. 9836 od 27. marca 1924) in smo ga objavili v celoti v »Jugoslov. železničarju« št. 8. od 15. aprila 1924.

Kasneje pa je ministristvo za prosveto pod št. O. N. 28.230 od 2. julija 1924 glede meščanskih šol izdalo sledečo odločbo:

»V zvezi z odlokom O. N. št. 19.213 od 4. maja 1921 in na osnovi mnenja glavnega prosvetnega sveta S. Br. 177 od 11. marca t. l. je izvolil g. minister prosvete s svojim odlokom O. N. št. 11.896 od 2. julija t. l. odločiti:

Da je 4razredna meščanska šola v zadevah uradniškega čina enakoveljavna dovršeni štirirazredni srednji šoli — gimnaziji. — Podpis.«

Ker pa so bile s to odločbo kršene zakonite pravice absolventov trirazrednih meščanskih šol, je ministristvo prosvete kasneje izdalo sledečo odločbo:

»Gospod minister prosvete je z odlokom O. N. št. 64.352 z dne 27. novembra 1924 v zvezi s prejšnjim odlokom O. N. št. 28.230 z dne 2. julija 1924 odredil:

Da je odpustno izpričevalo javnih trirazrednih meščanskih šol v Dalmaciji in Sloveniji, katere so obstojale do leta 1922., enakovredno spričevalo čez 4. razred meščanske šole ter da odgovarja spričevalu »strokovne šole s predpisanim zaključnim izpitom« v smislu zadnjega stavka čl. 6. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih z dne 31. julija 1923. — Podpis.«

Spričevala čez tretji razred meščanske šole se smatrajo torej za enakopravna s spričevali čez nižjo srednjo šolo oziroma štirirazredno meščansko šolo le tistim, ki so trirazredno meščansko šolo dovršili najkasneje v letu 1922. Do takrat so namreč trirazredne meščanske šole obsegale učno snov nižje srednje šole. Četrtri (nastavni) razred meščanskih šol pa je obsegal prilično učno snov pete realke. Po letu 1922. pa smatra ministristvo za prosveto, da se je učni načrt meščanskih šol spremenil tako, da učna snov trirazrednih meščanskih šol ni več enakovredna s snovjo nižje srednje šole, temveč da ustreza tej snovi po letu 1922. učna snov štirirazredne meščanske šole.

Glede osemrazrednih osnovnih šol v Sloveniji je ministristvo prosvete izdalo sledečo odločbo:

»Odlukom Br. 3896 od 29. januarja 1925 odlučujem, da su za razvrstavanje u kategorijama i grupama činovničkog zakona osam razreda osamrazrednih osnovnih škola u Sloveniji jednakopravni

sa gradjanskim školama za sve, koji su ovakvu školu svršili do 31. oktobra 1924. — Podpis.« (Jugosl. želez.)

—§ **Odločbe državnega sveta.** 1. Ob priliki nekega konkretnega primera v katerem je neki minister izdal nov sklep in s katerim je svoj prejšnji sklep izpremenil, je postavil državni svet tezo, da je samo sodiščem prepovedano vračati se na svoje sklepe. Za administrativne oblasti velja načelo, da smejo svoje sklepe izpreminjati, ako to zahtevajo javni interesi in ako se s tem ne kršijo že pridobljene pravice. (Odločba z dne 19. XI. 1924, št. 34.334). 2. Pri uradnikih, katerim gre v smislu čl. 7. zakona o državnih uslužbenih 10% povišanje rednih prejemkov, se mora vzeti kot temelj za računanje pokojnine za 10% povišana osnovna in položajna plača, a ne tudi povišana stanarina, temveč jim gre le redna stanarina glasom čl. 138. zakona. (Odločba z dne 20. XI. 1924, št. 36.342).

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljsvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, št. 6.

Ocene.

—k **Zadruga »Delavsko-kmečka Matice«** je izdala dve lični, na dobrem papirju in z modernimi platnicami knjižici, in sicer: Maksim Gorkij »Deveti januar«, črtica, ki slika 1905. leto v Rusiji, ko je pop Gapen peljal delavstvo pred carske palače in kjer so demonstrante sprejele kroglice in kosaške sablje. Knjigo krasita tudi dve sliki v tekstu. Cena je 7.50 Din. Dobiva se v založništvu in v vseh knjigarnah.

Druga knjižica je Dr. Koralnik »Z aprta vrata«, enodejanka, v kateri se drastično slikajo indijske kaste in Brahmistični vzgled na posmrtno življenje ter borbe najbolj zavrnjenih, ki so brez kaste, za človečanske pravice. V tej knjigi je tudi govor indijskega modreca Svami Vivokanca »Bog in človek«. Knjiga stane 7.50 Din in se dobiva v založništvu in po vseh knjigarnah.

—k **»Človek z bombami«**, pesniška zbirka Antona Podbevška. Izdala in založila Štefanija Ravnikar - Podbevškova. Tiskala tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

— Izšla je pravkar prva pesniška zbirka Antona Podbevška, o kateri so že na dolgo in široko razpravljali in poudarjali, da ni še nobeno slovensko delo zbudilo toliko pozornosti. Kajti v različnih revijah in časopisih je izšlo nešteto ocen, pozitivnih in negativnih. Sedaj, ko je »Človek z bombami« tiskan, je pričakovati, da bodo znova začeli razpravljati o tem velezanimivem delu. »Človeku z bombami« je priložen propekt, iz katerega je razvidno, s kakšnimi težavami se je moral boriti Podbevšek, ko je pričel nastopati, posebno pa še tedaj, ko je hotel knjigo izdati. V propektu obljublja tudi že svojo drugo delo, in sicer filozofsko z naslovom »Italijanski Tutankamen«. »Človek z bombami« je tiskan na elegantnem papirju, ima rdeče platnice, je velikega formata, kakršnega je »Dom in Svet« ter opremljen z avtorjevo sliko in njegovim podpisom. Dobiva se v vseh ljubljanskih knjigarnah.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU.

III. redni občni zbor

se vrši v sredo, dne 25. marca 1925 ob 9. uri v deški meščanski šoli v Mariboru.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega odbora: načelnika, tajnika in blagajnika.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Volitve.
4. Določitev članarine.
5. Predlogi in slučajnosti.

Načelnik.

Iz naše stanovske organizacije.

— Poročilo o 3. seji ožjega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana dne 26. februarja 1925 v Ljubljani. Navzoči: Jelenc, Dimnik, Dostal, Fegic, Hren, Lapajne, Močnik, Potočnik. Član A. Gnuš se je zaradi nujnega, neodložljivega posla pisмено opravičil.

1. Poverjenik Jelenc poroča o zadnjih imenovanjih učiteljsva in koliko je organizacija pri tem sodelo-

vala. Na seji širjega sosveta dne 5. januarja se je sklenilo naprositi velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti, da pozoveta k sklepanju o predlogih za učiteljska imenovanja za ljubljansko oblast poverjenika Jelenc, za mariborsko oblast člana Hrena kot zastopnika učiteljskega. Slednji izjavi, da je bil pač klican k nekim predposvetovanjem, ki pa nikakor niso bila obvezna. Na sejo, kjer so se definitivno ugotovili predlogi, pa ni bil pozvan. — Poverjenik Jelenc pojasni, da je bil sicer klican na sejo, a po že ugotovljenih sklepih o predlogih imenovanj so se izvršile korekture s sodelovanjem naknadno pozvanega tajnika demokratske stranke in predsednika tako imenovanega kluba demokratskega učiteljskega, zato odklanja s svoje strani vsako odgovornost. Na seji se po daljši debati soglasno ugotovi, da ne zadene zaradi zadnjih imenovanj in premeščenj organizacije nikaka krivda. Sklene se resolucija, ki jo prinaša današnja številka »Učit. Tovariša« na uvodnem mestu.

2. Glede akontacije na pokojnine učiteljskega je storila organizacija potrebne korake in je opozorila s posebnim točnim izkazom vsega prizadetega upokojenega učiteljskega našo centralo, da naj posreduje v tej zadevi. Iz Beograda smo dobili nato obvestilo, da se je nakazala akontacija oziroma pokojnina skoro vsemu prizadetemu učiteljskega.

3. Po svojemčasnem dogovoru pošiljamo 50 izvodov »Učit. Tovariša« v zameno za 50 izvodov »Narodne Prosvete«, katere pa pošiljajo v zadnjem času samo po 10 izvodov, zato umevno ne moremo zadovoljiti več onih, ki smo jim doslej pošiljali »Narodno Prosveto«. Da se uredi to vprašanje, smo se obrnili na našo centralo, odkoder pa še ni odgovora.

4. O seji prosvetnega odseka UJU poverj. Ljubljana, ki se je vršila 2. februarja t. l., je poročal urednik »Učit. Tovariša« Iv. Dimnik. Poročilo je bilo objavljeno v »Prosveti«. Ožji sosvet je vzel poročilo na znanje tako glede urednika zbirke »Šolski oder« tov. J. Ribičiča in recenzentov in o kooptiranju ter malih izpremembah, ki so bile nujne glede na to, da pride odsek do intenzivnejšega delovanja.

5. Poverjenik Jelenc poroča glede načrta osnovnošolskega zakona, ki ga je dobilo naše poverjenišvo od ministrstva prosvete potom naše centrale. G. minister prosvete je izjavil željo, da čuje želje in predloge glede šolskega zakona od strani UJU. Glavni odbor pa je stavil tako kratek termin, t. j. do najkasneje 10. marca, da je nemogoče dobiti v tem času predloge od okrajnih učiteljskih društev. Da se kljub temu lahko izvrši to nujno in zelo važno delo, sklone ožji sosvet, naj skliče anketo, na katero naj se pozovejo tovariši: poleg ljubljanskih članov ožjega sosveta, Jelenc, Dimnika, Dostala in Fegica še tov. Lapajne, Mencin in Potočnik. Anketa se sestane dne 3. marca ob 9. uri v prostori strokovnega tajništva v Ljubljani in nadaljuje z delom prihodnje dni. Izdelani predlogi in izpremembe se dopošljejo glavnemu odboru.

6. Letošnja pokrajinska skupščina se določi za 4. in 5. julij v Šoštanj. Okrajna društva se pozovejo, da pošljejo do 15. aprila predloge glede referatov, ki bi jih stavilo poverjenišvo na dnevni red skupščine.

7. Glavni blagajnik Fegic poroča o splošnem blagajniškem stanju koncem upravnega l. 1924. — Ožji sosvet je potrdil proračun za mladinski list »Zvonček« ter naročil upravniku, naj skrbi, da se posamezne postavke v proračunu v nobenem slučaju ne prekoračijo. Razpravljalo se je tudi o propagandi za »Zvonček« ter naročilo upravništvu, naj sestavi za posamezne okraje statistični pregled šol in učiteljskega, ki je naročeno na »Zvonček«, oziroma, ki zbira naročnike za naš mladinski list. Te statistične preglede naj se potem pošlje s primerno okrožnico učiteljskim društvom.

8. Strokovni tajnik Dostal stavi predlog glede počitniškega izobraževalnega tečaja, ki naj ga priredi poverjenišvo za svoje članstvo. Poveri se prosvetni odsek, da naj na svoji prihodnji seji razpravlja o tem vprašanju in stavi poverjeništvu konkretne predloge.

**Pristopite k
„Jugoslovanski Matici“!**

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= DRUŠTVO UČITELJIC OSNOVNIH IN MEŠČANSKIH ŠOL, UČITELJIC ŽENSKIH ROČNIH DEL IN OTROŠKIH VRTNARIC V MARIBORU je moralo zaradi raznih ovir preložiti 14. februarja t. l. svoj občni zbor. Zato se vrši občni zbor 7. marca t. l. ob pol 3. uri v Mariboru na šoli v Cankarjevi ulici. Dnevni red isti kot je bil razpisan 14. februarja. Posebno se opozarja na zanimivo predavanje strokovne učiteljice Jele Levstikove »O kongresu ženske male antante v Beogradu«. O priliki občnega zbora priredi »Društvo učiteljic« čajanko, na katero so prisrčno vabljene vse učiteljice, članice in nečlanice. Čajanka se priredi v svrhu medsebojnega zblizanja in spoznavanja med tovarišicami. — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. marca 1925 ob 9. uri v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Nasveti in predlogi. 4. Vprašalna skrinjica. 5. »Moje potovanje na Plitvička jezera«, predava tovarišica Lj. Schreinerjeva. 6. »Poročilo o osnutku novega šolskega zakona«, referira tovariš L. Potočnik. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO zboruje v ponedeljek, dne 9. marca 1925 ob 15. uri v risalnici deške meščanske šole z običajnim dnevnim redom ter zanimivim predavanjem prof. Šiliha: »Avstrijska šolska reforma«. Udeležba je obvezna, izostanek je opravičiti! Tov. upravitelje(ice) vljudno prosimo, da izroče pobrano članarino pri tej priliki tov. blagajničarki. — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. marca 1925 ob 10. uri v deški šoli v Konjicah. Na vzporedju sta poleg običajnih točk v januarju izostali predavanji tovarišice Poznéjeve in tov. Friedla ter poročilo tov. Kržiča o seji širjega sosveta UJU — pov. Ljubljana. Polnoštevilna udeležba je stanovska dolžnost. — Tovarišica Pernatova vabi kot poverjenica vse učiteljskega in vsa šolska vodstva konjiškega okraja k pristopu k Slov. Šolski Matici za l. 1925.; članarino (30 Din) bode pobirala na zborovanju. Odbor.

= KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 11. marca 1925 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Radomljah. Dnevni red: 1. Poročila. 2. Razni že preje naznanjeni predlogi. 3. Slučajnosti.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 14. marca t. l. ob 9. uri v osnovnošolskem poslopju v Kranju. Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Volitve. 3. Predlog osnovnošolskega zakona. (Poroča tov. Josip Lapajne). 4. Slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe pričakuje — odbor.

Poročila:

+ OBČNI ZBOR UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA SREZ KRŠKO na dan 24. januarja t. l. ob 10. uri v risalnici meščanske šole v Krškem. Od 115 članov navzočih 66.

Otvoritev. Predsednik tov. Levstik otvori občni zbor s posebno dobrodošlico enajstim novovstopivšim članom, dvema tovarišema ki sta se vrnila od vojakov in zakonskima tov. Černe prišpevšima iz Tržiča v naš okraj. Nato poda nekaj podrobnosti iz seje širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani in pa kratek pregled dogodkov iz najnovejšega časa. Iz poročila je zvenel refren: »Širite med narodom idejo narodnega in državnega edinstva, — gojite v naših vrstah odkrito in nesebično kolegialnost!« Pritrjevanje.

Tajniško poročilo se je omejilo le na čitanje zapisnikov, in sicer zadnjega občnega zbora in pa jesenskega zborovanja Krškega krožka z dne 11. oktobra 1924 v Kostanjevici, kojega poročilo iz neznanega vzroka ni bilo priobčeno v »Učit. Tovarišu«.

Gibanje članstva 1. januarja 1924 120 članov, izselilo 12, izstopilo 5, umrla 2; prirastek 14 članov, torej stanje 1. januarja 1925 skupaj 115 članov.

Blagajniško poročilo je bilo jako zadovoljivo, kajti izkazuje 1434.21 Din prebitka in je blagajničarica tov. Vaničeva dobila absolutorij.

Prebitek se razdeli tako: Društvo pristopi Podpornemu društvu za učiteljski naraščaj s 1000 Din. Za Učiteljski dom v Rogaški Slatini 250 Din. In ostanek 184 Din za Lavričev nagrobni spomenik v Mokronogu.

Volitve. Dosedanji predsednik Levstik odklanja kot nadzornik ponovno izvolitev predsednikom. — Predsednik Janko Golob; tajnik Krakar, blagajničarka Vovkova; odborniki: Berce, Brezovar, Bonča, Jurčec, Sterk, Vanič Ladi, Vizjak, Zagorc; namestnice: Celnarjeva, Levstikova, Ridlova, Vizjakova, Vutkovičeva, Pregled računov: Grilčeva, Vaničeva, Delegata za pokrajinsko skupščino: Armič, Pečnik; namestnici: Celnarjeva, Habjanova. Delegat za državno skupščino Sterk; namestnik Jurčec.

Referat o temi »Važnost zgodovinskega pouka v osnovni šoli«, je sestavila tov. Bavdekova iz Leskovca. Predavanje je bilo vsestransko zadovoljivo in predsednik je izrazil svojo zahvalo.

Sklepi. a) Članarina se določi: 140 Din za aktivne člane, a 50 Din za tovarišice poročene z učitelji in upokojenke, 80 Din za vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del.

b) Priporočila se članstvo pri Slov. Šol. Matici.

c) Kdor iz upravičenega vzroka ne prisostvuje zborovanju plača 10 Din, a neopravičenci 25 Din globe v prid društveni blagajni. Blagajnik vodi evidenco in pošlje za vsak slučaj položnico. (Predlog tov. Goloba).

č) Tržiški krožek se odslej imenuje »Mokronoški krožek«.

d) Prihodnje zborovanje določi odbor, in sicer kraj, čas in predavatelja.

Nadzornik Levstik priporoča sklepno, naj prosilci za službena mesta prilagajo prošnjam »Službeno razpredelnico« namesto obilice priloge.

—k—

+ GORNJEGRAJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoj občni zbor na Rečici dne 17. januarja 1925. Navzočih je bilo 70%.

Predsednik tov. V. Pulko pozdravi navzoče, osobito na novo pristopivše članice tov. Pavlo Pestotnik-Bergantovo, Zorko Rozmanovo in učiteljice ženskih ročnih del Matildo Wudlerjevo; pristop je prijavila tudi tov. Leopoldina Počkaj-Orač.

Podaval je o učiteljski samoizobrazbi tov. Fran Vajd. Referat je vsem jako ugajal.

Društvene zadeve. 1. Imenik knjig okr. učit. knjižnice je uredila tov. Marica Veninšekova. Dal se bo pomnožiti in se bo razdelil šolskim vodstvom. 2. »Učiteljskemu domu« v Mariboru se nakaže iz društvene blagajne 150 Din. 3. Dopis »Slomškove zveze« o zadevi intervencije glede premeščenj — na predlog tov. Zemljiča se preide preko njega

na dnevni red, 4. V zadevi dopisa »Učit. društva za Mežiško dolino« ugotovi tov. Zemljič, da je razvidno, da so navedena društva zašla na levo. Naše društvo naj o tem ne razpravlja, ampak širji sosvet oziroma pokrajinska skupščina. 5. Plačevanje članarine. V tej zadevi je na polsnilo blagajnika tov. Požarja nasvetoval tov. Pušenjak, naj šolski voditelji ne pobirajo članarine oziroma naj se ne uvede čekovni promet, ker šteje to društvo malo (najmanj) članov, ki pa redno plačujejo svoje prispevke. Sprejeto.

Poročilo predsednikovo. »V drugi polovici lanskega leta je završila nad nami huda politična burja, ki nas je pa našla neustrašne; bodimo tudi v bodoče složni in neomajni!« Lansko leto je bilo troje zborovanj in troje predavanj. Članov je bilo spočetka 28, koncem leta pa 23, ker so se izselili. Omenil je tudi izpremembe v šolskih administrativnih zadevah. Blagajnik Požar poroča o društvenih dohodkih in izdatkih; prebitka je bilo 353 Din. Pregledovalca računov tov. Dolinar in Veninšekova sta potrdila, da je račun v lepem redu; zato se blagajniku prizna odveza.

Volitve. Soglasno je bil potrjen dosedanji odbor: predsednik Pulko; namestnik Zemljič; tajnica Černetova, blagajnik Požar; odbornika Rainerjeva in Dolinar.

Določitev delovnega programa za l. 1925. Na predlog tov. predsednika se revidirajo stari učni načrti za vse predmete na osnovnih šolah do šestrazrednice. Oglasili so se tovariši in tovarišice, ki so prevzeli sestavo novih načrtov za posamezne predmete. Ko bo delo dokončano in pregledano, se sestanemo k uradni konferenci, ker imamo še mnogo na srcu.

LE ORGANIZIRANO PROSVETNO DELO nam bo doneslo večje in trajne uspehe, zato poročajte o vsem in vzpodbujajte vse, ki imajo voljo do dela, naj vstopijo v naš krog kulturnih in prosvetnih delavcev in naj korakajo z nami — za skupnimi smotri!

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

NA OBROKE

Manufakturo in konfekcijo etc. obleke po meri za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice dobite proti ugodnemu odplačevanju na obroke le pri trdkri

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

družba z o. z.

MARIBOR, Tattenbachova ul. 2
Pisarna: Gregorčičeva ul. 1.

Zahtevajte vzorce!

Knjigarna Učiteljske tiskarne Ljubljana — Frančiškanska ulica 6.

NOVO!

Ima v zalogi:

NOVO!

OROŽEN — CAPUDER:

Stenski zemljevid Slovenije.

Merilo 1 : 130.000. Nenalepljen v šestih listih Din 120.—, nalepljen na papir s platnenimi prigibi Din 240.— na platnu in palicah Din 360.—

a) ROČNI ZEMLJEVIDI:

1. Gavazzi: Kraljevina SHS. Merilo 1:3.000.000. Din 3-50.
2. Senoa: Kraljevina SHS. Merilo 1:2.500.000. Din 5.—.
3. Novak: Kraljevina SHS. Merilo 1:2.500.000. Din 8.—.
4. Novak: Slovenske dežele in Istra. Merilo 1:750.000. Din 8.—.
5. Dimnik: Ročni zemljevid slovenskega ozemlja. Merilo 1:600.000. Din 10.—.
6. Dimnik: Prekmurje in Medumurje. Merilo 1:150.000. Din 10.—.
7. Dimnik: Pohorje, Kozjak. Merilo 1:150.000. Din 10.—.
8. Dimnik: Slovenske gorice, Dravsko-ptujsko polje. Merilo 1:150.000. Din 10.—.

b) STENSKI ZEMLJEVIDI.

1. Orožen: Stenski zemljevid Primorske, Din 200.—.
2. Zemljevid slov. ozemlja (v 4 listih) skupno z imenikom krajev Din 65.—, na platnu in palicah Din 165.—.
3. Franovič-Gavazzi: Zemljevid Jugoslavije. Merilo 1:600.000. Na platnu in palicah Din 320.—.
4. Cvijič: Zemljevid Jugoslavije. Merilo 1:500.000. Na platnu in palicah. Din 320.—.
5. Marinkovič: Karta kulture kraljevine SHS. Vel. 136×120 cm. Din 80.—, na platnu in palicah Din 250.—.
6. Franovič-Gavazzi: Karta balkanskega poluotoka. Merilo 1:800.000. Na platnu in palicah Din 450.—.
7. Tatalovič-Tomič: Pregledna zidna karta Evrope. Merilo 1:6.000.000. Vel. 100×85 cm. Din 16-50. Na platnu in palicah Din 80.—.
8. Modestin: Fizička karta Evrope sa novim drž. granicama. Merilo 1:3.000.000. Na platnu in palicah Din 400.—.
9. Zemljevidi Azije, Afrike, Amerike, Avstralije. Vel. 130×150 cm. Na platnu in palicah Din 350.—.
10. Palestina in zemljevid obeh polut po Din 80.—.